

# Maleren som lette etter horisonten

Av Dagfinn Bakke

**Paradoksalt nok er Ole Juuls fødested Djupfjord i Vågan omgitt av høye, tryk-kende fjellmassiver. Havet og horisonten ser man bare deler av mot sydvest.**

**Men går man ned til utløpet av den lil-le fjorden, forbi knausene og ned til den steinete fjæra, har man straks den vide Vestfjorden midt imot. På høyre hånd fjellene på Vestvågøy, husene i Stam-sund skimtes, og lenger ute kneiser Flak-stadøy og resten av øyrekken i Lofoten. Til venstre, skjult bak Vågakallens fot, Henningsvær.**

Det var kanskje inntrykkene fra den åpne Vestfjorden som skulle følge kunst-neren Ole Juul gjennom hele livet. Han søkte den lave horisont i alle sine bilder. Himmelen og havet, det ble Ole Juuls store inspirasjonskilde.

Da Ole Juul som 21-åring kom til Bergen, var han så heldig å havne i lære hos maleren Anders Askevold. Han så snart Ole Juuls store evner og oppfordret ham til å dra til Dusseldorf og utdanne seg videre.

Ole Juul klarte etter hvert å skaffe så mye penger at han kunne begynne å studere malerkunst i Dusseldorf, som da var et slags Mekka for nordeuropeiske kunstnere. Men var Dusseldorf det rette sted for Ole Juul?

I et avisintervju i 1922 kommer Ole Juul selv inn på dette. Han sier: «Jeg kom på feil hylle. Jeg kom til Dusseldorf i stedet for til Paris. I Dusseldorf skulle vi på død og liv male i atelieret. Vi gjorde småstudier og skisser ute i naturen. Men maleriene ble til inne i atelierene. Dette gikk tungt for meg. Jeg la det meste av inspirasjonen, av kunsten, igjen i skissen. Det jeg gjorde i stand på atelieret ble ofte bare terping, gjentakelse, handverk. Men i Paris var de begynt å male ute i de dager. Det var der jeg skulle vært».

De fleste kjente vurderinger av Ole Juuls kunst

fremhever naturstudienes friskhet, inderlighet og frie penselføring. Hans frigjorte koloristiske syn, og motivets maleriske innhold blir også lovprist.

Blir det snakk om malerens atelierbilder beskrives ofte bildene som upersonlige, stemningsløse, og uten den friskhet som skissene og studiene fra naturen hadde i så rikt monn.

Som man forstår var Ole Juul selv smertelig klar over sine svakheter. Men samtidig var det klart at han hele tiden søkte å frigjøre sine beste evner. Han visste at hans styrke lå i de direkte studier av himmel og hav, der naturen selv viste vei både i farven og formen. Hans medfødte koloristiske evner og hans øynes visuelle trening trengte bare nye muligheter.

Da han flyttet til Ørlandet var det plutselig som alt lå til rette for kunstneren i ham. Selv svarte han da han ble spurt om hvorfor han fant på å slå seg ned på Ørlandet:

«Det var horisonten. Jeg pleide å male i Nordland om sommeren, men det var for barskt der nord for meg om vinteren. Derfor flyttet jeg sørover til Trondhjem. Der bodde jeg et par vintre. Men der er det komplett umulig å arbeide - der finnes jo ikke horisont! Så flyttet jeg utover mot kysten. Og her på Ørlandet fant jeg hva jeg søkte - her fant jeg horisont i massevis. Her kan

jeg følge solen fra tidlig morgen til sent på kveld. Her får jeg se både gry og demring, slik man aldri får se det inne i landet».

Det kan se ut som Ole Juuls beste bilder er laget på Ørlandet og i Lofoten. La oss se på hva kunstkritikeren Alf Harbitz skrev i 1923 etter Ole Juuls suksessutstilling i Blomqvist kunsthandel i Kristiania året før. Og vi skal merke oss at dette måtte være bilder som var malt i Ole Juuls ungdom, trolig var de fleste malt i Lofoten:

«Der er et bilde som heter «Opdræk-kende uveir» eller noget slikt. En hvirvel av skyer med solglimt i og et blaagraat hav. Denne studie er gjort i rasende fart med brede, hastige strøk. Men der hvirvler skyene, der duver havet saa man merker dets tunge magt. Stemningen er tat aldeles spontant, billedet er frit og levende og koncist, uten en død flek. Mange strandbilleder hang der paa væggen hos kunsthandleren.

Der var fine og omhyggelige studier av skib og baater, av vand og sand, av hav og himmel. Særlig husker jeg nogen kraftige og eiendommelige studier i bizarre blaa-grønne toner. Saa var der et luftsyn som «Fet» og en strand i brunt og saftig grønt, ogsaa en kraftig og særegen studie. Og der var mangfoldig andre. Men det som slog en i alle disse billeder var det fine i opfatningen og den lette gratie i malemaaten. Denne mand hadde sandelig gaven, han sanset alle de skjønne hemmeligheter i den natur han elsket, og han hadde en lykkelig pensel; den fulgte med som i lek».



En av de mange skissene fra Ole Juuls skisseblokk.

I dag, nesten 70 år etter hans død, engasjerer stadig Ole Juuls bilder oss. Vi kystmennesker i nord kjenner oss igjen i hans kunst, han har tolket noe vi er umåtelig glad i, havet, himmelen, naturen omkring oss.







